

**Parafia św. Mikołaja w Żarnowie
Towarzystwo Przyjaciół Żarnowa**

NICOLAUS

styczeń 2006

Nr 6

**Wizytacja kanoniczna w parafii
15 lat samorządu...
Św. Barbara - patronka górników**

**Podsumowanie sezonu LKS Żarnów
Żarnowianie w ministerstwie
Z życia żarnowskich szkół...
Święto Niepodległości
Góra grosza
Wystawa archeologiczna**

Szanowni Czytelnicy! Mieszkańcy gminy Żarnów!

Niniejszy numer dociera do Was nieco później, niż planowaliśmy – w pierwszych dniach stycznia 2006 roku. Z przyczyn niezależnych, technicznych, nie mógł się on ukazać na Boże Narodzenie 2005 roku. Dziś trzymacie w ręku już 6 nr naszego kwartalnika, 12 – stronicowego ilustrowanego pisma Towarzystwa Przyjaciół Żarnowa i parafii św. Mikołaja w Żarnowie. Przez kilkanaście miesięcy swego istnienia, „NICOLAUS” – wydawany w nakładzie 700 – 1000 egzemplarzy, już zapewne zdołał zakorzenić się w świadomości mieszkańców – nie tylko parafii, ale i całej gminy Żarnów. Cieszą liczne słowa poparcia i podziękowania za lokalną gazetę, która z dużą ilością informacji z życia Żarnowa, dociera prawie do każdego domu Ziemi Żarnowskiej. Dzisiejszy „NICOLAUS” jest kontynuacją dawniejszych pism „Zwiad” i „Nicolaus – Gimnazjalista”, które nieregularnie wydawane były w Żarnowie od kilkunastu lat. Nie tylko wówczas, ale i obecnie, stanowi to swoisty ewenement w środowisku wiejskim. Mało jest gmin, które mogłyby poszczycić się swoją własną gazetą. W dzisiejszych czasach takie pismka jak wtedy – przed kilkunastu i kilku laty, wydawane techniką powielaczową, o niewielkim nakładzie – nie miałyby jednak racji bytu. Normą staje się pismo wydawane regularnie, profesjonalnie, w drukarni, na dobrej klasy papierze, z dużą ilością fotografii i w nakładzie co najmniej kilkuset, a nawet więcej egzemplarzy. Aby osiągnąć sukces wydawniczy, konieczny jest także ...sprzyjający klimat i duża grupa ludzi, wspierająca całe przedsięwzięcie i pomagająca w jego realizacji. Dziś nadszedł czas podziękować tym wszystkim, którzy przyczynili się do powstania lokalnej gazety (redagowanej całkowicie społecznie) i utrzymywania się jej na żarnowskim rynku. Największe słowa uznania i najserdeczniejsze podziękowania należą się **proboszczowi parafii św. Mikołaja w Żarnowie – ks. kan. Janowi Krukowi**, dzięki któremu nasze pismo udało się po kilku latach reaktywować i wydawać w tak dużym nakładzie. Minione edycje wydań lokalnych periodyków były także możliwe dzięki zaangażowaniu poprzednich władz gminy – wójta Wiktora Macierzyńskiego i przewodniczącego Rady Gminy Krzysztofa Smaka. Im również na łamach „NICOLAUSA” dziękuję. Serdeczne podziękowania składam również pani Bożenie Bernackiej, współorganizatorce naszego pisma i pomysłodawczyni wielu tekstów, a także poetce – pani Wandzie Annie Bartzak (Basi Kozakównie), autorce wierszy i wspomnień o Żarnowie sprzed lat i ludziach, którzy ten Żarnów zamieszkiwali. Dziękuję także ks. Stanisławowi Piekelnikowi za udostępnianie wielu tekstów i zdjęć, wykorzystywanych przy redagowaniu pisma, a także ks. Markowi Migockiemu, ks. Markowi Maciążkowi i ks. Stanisławowi Stysiowi za pomoc przy rozpowszechnianiu kwartalnika w parafiach Ziemi Żarnowskiej. Serdeczne podziękowania składam również tym wszystkim, dzięki którym – redagując pismo – mam tak wielki dostęp do szeregu różnorodnych fotografii, a przez to także i informacji. Dziękuję Grzegorzowi Piątkowskiemu, Bogusławowi Godzińskowskiemu, Bogdanowi Kubiszewskiemu, Grzegorzowi Gąsiorowskiemu, Piotrowi Słezakowi, Michałowi Piątkowskiemu, Andrzejowi Stępniewi, Włodzimierzowi Rogulskiemu, Maciejowi Mrozowiczowi, Rafałowi Piekelnikowi, Przemysławowi Ciszewskiemu, Kamilowi Stępniewi, Rafałowi Kozakowi, Bognie Bernackiej, Emilii Zeldze, Aleksandrze Otwinowskiej i Tadeuszowi Piątkowskiemu. Podkreślić należy jednak, iż największe archiwum fotografii posiada Grzegorz Piątkowski, który nigdy nie szczędzi wysiłków, by wspierać wydawanie lokalnej prasy. Dziękuję wszystkim, często anonimowym i nie pragnącym rozgłosu mieszkańcom Żarnowa, którzy współpracują ze mną przy redagowaniu pisma i udostępniają swoje prywatne zdjęcia, celem upowszechniania ich i zilustrowania materiałów historycznych. Podziękowania składam również swojej córce – Paulinie Nawrockiej, za pomoc przy redagowaniu, przepisywaniu i korekcie tekstów. Dziękuję także informatkom – Bogusławowi Godzińskowskiemu i Michałowi Piątkowskiemu za wszechstronną pomoc przy komputerowym składzie pisma i kompleksowym przygotowaniu jego wersji elektronicznej do ostatecznego druku.

Krzysztof Nawrocki

6 stycznia - uroczystość Objawienia Pańskiego

Światowy Dzień Modlitw o Pokój

Do Betlejem, po narodzeniu Pana Jezusa, przybyli Mędrcy ze Wschodu, aby oddać hołd nowonarodzonemu Zbawicielowi. Przynieśli ze sobą dary: mirrę, kadzidło i złoto, które złożyli u stóp Dziecięcia. Choć byli poganami, wyznali wiarę w Boga. W tym dniu w kościołach święcimy kredę i kadzidło, a na drzwiach domów wypisujemy kredą litery K + M + B, które mają być pierwszymi literami imion mędrców: Kacper, Melchior i Baltazar. Ten napis na drzwiach domu świadczy o tym, że należymy do Kościoła. Znacząc kredą drzwi naszych domów, przypominamy sobie ważne wydarzenie biblijne, które poprzedziło wyjście Izraelitów z niewoli egipskiej. Wtedy Izraelici drzwi domów znaczyli krwią baranka.

1 stycznia każdego roku to ustanowiony przez Ojca Świętego Jana Pawła II – Światowy Dzień Modlitw o Pokój. Papież – Polak w sposób szczególny zachęcał nas do modlitwy w intencji pokoju, wydając co roku specjalne orędzie, skierowane do wszystkich ludzi dobrej woli. Tegoroczne orędzie papieża Benedykta XVI nosi tytuł „Pokój w prawdzie”. Powinniśmy wszyscy modlić się o nie tylko o pokój na świecie i pokój w naszych domach, ale i w naszych sercach...

Modlitwa św. Franciszka

O Panie, uczynź z nas narzędzia Twojego pokoju
Abyśmy siali miłość tam, gdzie panuje nienawiść
Wybaczenie tam, gdzie panuje krzywda
Jedność tam, gdzie panuje zwątpienie
Nadzieję tam, gdzie panuje rozpacz
Światło tam, gdzie panuje mrok
Radość tam, gdzie panuje smutek
Spraw, abyśmy mogli

Nie tyle szukać pociechy, co pociechę dawać
Nie tyle szukać zrozumienia, co rozumieć
Nie tyle szukać miłości, co kochać
Albowiem dając, otrzymujemy
Wybacząc, zyskujemy przebaczenie
A umierając, rodzimy się do wiecznego życia.
Przez Chrystusa, Pana Naszego
Amen.

Biskup Stefan Siczek w Żarnowie

Z wizytacją kanoniczną...

Ks. Bp Stefan Siczek swój pobyt w Żarnowie rozpoczął od spotkania z nauczycielami Szkoły Podstawowej im. J. Bartoszewicza, Gimnazjum i Zespołu Szkół Zawodowych w Żarnowie. Spotkanie przebiegało w miłej i serdecznej atmosferze. Dostojnego gościa bardzo zainteresowały problemy oświaty w gminie Żarnów i ...zdumiała mnogość różnych typów szkół i profili kształcenia młodzieży w niewielkim przecięt Żarnowie. Dokonał pamiątkowego wpisu w kronice szkolnej, po czym z rozrzwaniem wspominał swoje szkolne lata. Znacznie przedłużoną wizytę zakończono pozowaniem do wspólnego, pamiątkowego zdjęcia. Bezpośrednio potem nastąpił ingres ks. Bp do naszego kościoła. Parafialna świątynia wypełniona była wiernymi, czekającymi na uroczystą mszę świętą, podczas której odbyło się bierzmowanie młodzieży gimnazjalnej.

Dla gimnazjalistów wizyta biskupa miała szczególny wymiar – przyjęcie Sakramentu Bierzmowania. Jest to sakrament daru Ducha Świętego. Pan Jezus również został „namaszczony” Duchem Świętym. Podobnie Kościół Chrystusowy, zrodzony na krzyżu, otrzymał w dniu Zesłania Ducha Świętego, obiecaną przez Chrystusa „Moc z wysokości”. Każdy ochrzczony, gdy dorasta, otrzymuje Ducha Świętego i Jego siedem darów (*MĄDROŚĆ, ROZUM, RADA, MĘSTWO, UMIEJĘTNOŚĆ, POBOŻNOŚĆ, BOJAŻŃ BOŻA*) w sakramencie Bierzmowania. Sakrament ten wyznacza chrześcijaninowi szczególne miejsce w Kościele i w świecie. W sakramencie Bierzmowania chrześcijanin zostaje powołany do odpowiedzialności za Kościół i za innych ludzi. Jest powołany do apostołstwa i odważnego wyznawania Chrystusa swoim życiem i wiarą. Dlatego też Bierzmowanie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej. Istotnym obrzędem jest namaszczenie krzyżem świętym czoła osoby bierzmowanej wraz z włożeniem ręki przez szafarza i słowami: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”.

W dniach 12-13 listopada 2005 roku w żarnowskiej parafii odbywała się wizytacja kanoniczna, która poprowadził ks. Bp dr Stefan Siczek, biskup pomocniczy Diecezji Radomskiej (*szczegółowe informacje o naszej diecezji, wraz z mapą i charakterystykach biskupów radomskich zamieściliśmy w nr 5 NICOLAUSA*). Mimo, iż we wrześniu 2004 gościliśmy w Żarnowie samego ks. Biskupa Ordynariusza Zygmunta Zimowskiego (*który przybył na spotkanie Rodziny Radia Maryja i m.in. poświęcił tablicę upamiętniającą ks. Romana Kotlarza*) to jednak nie wizytował on parafii, która – w myśl kościelnych praw – winna być zlustrowana przez biskupa raz na 5 lat. Wizytację zatem przeprowadzał Bp Siczek. Wizyta biskupa jest wielkim wydarzeniem w dziejach każdej parafii, dużym przeżyciem dla wiernych i żywym świadectwem przynależności do Kościoła. Tam, gdzie biskup, tam też i księża, dlatego też nikogo nie dziwił widok licznej grupy duchownych, którzy przybyli do nas z całego dekanatu żarnowskiego. Wizyta biskupa towarzyszyła parafialnym obchodom Triduum do św. Stanisława Kostki...

Ks. Bp w niedzielę 13 XI czynnie uczestniczył we wszystkich mszach świętych, ale i nieustannie spotykał się z wiernymi. M.in. spotkał się ze scholą i ministrantami, a później – po kolejnych mszach świętych – z dziećmi i młodzieżą oraz matkami najmłodszych parafian, które przybyły na spotkanie z biskupem ze swymi pociechami. Wszystkich z głębi serca błogosławił. Odwiedził również cmentarz grzebalny, gdzie spotkał się z liczną grupą wiernych i prowadził modlitwy za zmarłych. Spotkał się z członkami Kółek Żywego Różańca, Tercjarzami i Rodziną Radia Maryja, a później odwiedził chorych w Niemojowicach i Pilichowicach. Odbył również spotkanie z rodzinami księży i zakonników, pochodzących z żarnowskiej parafii. Po nieszpórach i wieczornej mszy świętej – w której m.in. uczestniczyli kombataneci i strażacy z pocztami sztandarowymi oraz harcerze – nastąpiło zakończenie wizytacji kanonicznej.

Święta Barbara - patronka górników

Święta Barbara należy do tych męczennic Kościoła, których akta zaginęły, ale za to których pamięć zachowała się żywa po nasze czasy. Nie wiemy, ani kiedy, ani w jakich okolicznościach poniosła śmierć. Przypuszcza się, że zapewne ok. roku 305, kiedy prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Maksymiliana Galeriusza (305-311) było najkrwawsze. Wg legendy, św. Barbara miała być córką bogatego człowieka, który w mieście sprawował wysoki urząd. Była tak piękna, że o jej rękę ubiegało się wielu najznakomitszych młodzieńców. Barbara jednak odrzucała wszystkie propozycje, gdyż potajemnie, bez wiedzy i woli ojca, przyjęła chrześcijaństwo i złożyła śluby dozgonnej czystości jako oblubienica Chrystusa. Kiedy ojciec dowiedział się jednak o tym, przerażony o swoją posadę i życie, użył wszelkich środków, by córkę zmusić do wyrzeczenia się wiary i do ślubu. Zamknął ją we wieży własnego zamku i głodził. Kiedy wyczerpał wszystkie środki, sam ją zawłókł przed sędziego i oskarżył. Gdy sędzia skazał upartą i nieprzejednaną młodą dziewczynę na śmierć przez ścięcie, katem stał się jej... własny ojciec. Być może, że właśnie tak nietypowa śmierć, zadana ręką własnego ojca, rozślawiła imię św. Barbary na Wschodzie i Zachodzie. Żywoty jej ukazały się w językach: greckim, syryjskim, koptyjskim, ormiańskim, a później we wszystkich językach europejskich. W wieku VI cesarz Justynian sprowadził relikwie św. Barbary do Konstantynopola. Stąd w 1202 roku zabrali je do swojego miasta Wenecjanie, by je z kolei przekazać miastu Torcello, gdzie się znajdują w kościele św. Jana Ewangelisty. Jako patronkę dobrej śmierci czcili św. Barbarę przede wszystkim ci, którzy na nagłą i niespodziewaną śmierć są najczęściej narażeni, jak górnicy, hutnicy, marynarze, rybacy, żołnierze, kamieniarze. W Polsce kult św. Barbary był zawsze żywy. Ku jej czci wystawiono w naszej Ojczyźnie ponad 100 kościołów. W zachodniej bocznej nawie kościoła parafialnego w Żarnowie, nad dawnym kamiennym głównym ołtarzem, przedstawiającym m.in. św. Mikołaja i św. Erazma, znajduje się obraz św. Barbary autorstwa Marii Tylko.

ŻARNOWIANIE W MINISTERSTWIE

W 2005 roku w Gminnym Centrum Informacji w Żarnowie z inicjatywy dwóch nauczycieli Zespołu Szkół Zawodowych – **Kamila Stępnia** i **Pawła Mamrota** oraz pracownika Urzędu Gminy w Żarnowie – **Grzegorza Gąsiorowskiego** prowadzony był kurs „Podstawy obsługi komputera”, skierowany do mieszkańców wsi – młodzieży i osób bezrobotnych naszej gminy. Ten autorski plan nauczania dotyczył m.in. budowy komputera i podstaw jego użytkowania, poznania elementów edytora tekstu i arkusza kalkulacyjnego, podstaw prawnych użytkowania komputera, a także naukę obsługi Internetu. Kurs cieszył się dużą popularnością wśród uczestników, spośród których najczęściej było młodzieży. Autorzy kursu, zainspirowani sukcesem organizacyjnym, postanowili ten napisany przez siebie program, zgłosić na konkurs programów kształcenia kursowego „AGRO-PROGRAM”, współorganizowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Edukacji i Nauki, a sponsorowany przez szereg znaczących instytucji, m.in. Telewizję Polską, redakcję Gazety Szkolnej i inne wydawnictwa oświatowe, Bank Gospodarki Żywnościowej oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie.

W dniu 2 grudnia 2005 roku w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie – miała miejsce uroczystość podsumowująca ogólnopolski konkurs programów kształcenia dla wsi i rolnictwa „AGRO-PROGRAM 2005”, podczas której wyróżniono program napisany przez trzech żarnowian i podkreślono jego wielką, edukacyjną wartość. To wielki sukces, zważywszy na fakt, iż we współzawodnictwie brało udział bardzo wiele osób z całego kraju – i to ze znacznie większych niż Żarnów – ośrodków kształcenia. Programy zgłaszali autorzy indywidualni, szkoły i placówki oświatowe oraz doradczyci, a także szereg instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce.

Współzawodnictwo miało charakter dwuetapowy, najpierw regionalny, a później ogólnopolski. W podsumowaniu regionalnym, organizowanym dla pięciu województw środkowo-wschodnich w Radomiu, program został oceniony na III miejscu i uzyskał nominację do finału konkursu w Warszawie. Centralna Komisja Konkursowa, której przewodniczył prof. dr hab. Andrzej Wiatrak z Uniwersytetu Warszawskiego, postanowiła pracy trzech żarnowian przyznać wyróżnienie. Program zyskał prawo do używania tytułu *Laureat konkursu „Agro-program 2005”* i został opublikowany w specjalnym biuletynie, a jego autorzy zostali nagrodzeni. Uroczyste spotkanie finalistów konkursu otworzył Bronisław Matusz – dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, a poprowadził Krzysztof Karman, kierownik redakcji audycji rolnych TVP1. Uroczystość swoją obecnością zaszczylicili Jan Krzysztof Ardanowski – podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ewa Konikowska-Kruk – dyrektor Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Ministerstwie Edukacji i Nauki. Gratulujemy żarnowianom tak udanego debiutu w konkursie o ogólnopolskim zasięgu i czekamy na dalsze sukcesy...

Barbórka w Żarnowie

Czytelnicy „NICOLAUSA” zapewne doskonale wiedzą, iż 4 grudnia w Żarnowie i najbliższych okolicach świętują górnicy. Od wieków tak jest w zakładach górniczych, kamieniołomach i kopalniach, których w powiatach opoczyńskim i koneckim jest stosunkowo sporo. Laików pewnie to zdziwi, gdyż nasz region – choć pagórkowaty – jednak kojarzy się wszystkim z niziną konfiguracją terenu. Jednak ów teren kryje w sobie ogromne bogactwo – kopaliny. Nie jest to węgiel kamienny czy brunatny, miedź czy szlachetne kruszce. Choć mamy na swojej ziemi stosunkowo bogate złoża rud żelaza, które jednak nie są eksploatowane z powodów ekonomicznych. Bogactwami wydobywanymi z głębi naszej ziemi są jurajskie piaskowce drobnopiezki, wapienie, piaski szklarskie i formierskie oraz przede wszystkim – gliny i ropy ceramiczne, eksploatowane przez nieliczne firmy świadczące usługi na rzecz producentów płytek ceramicznych, działających w powiatach opoczyńskim, tomaszowskim i koneckim. Szczególnie terytorium gminy Żarnów, leżącej w południowej części powiatu opoczyńskiego, jest prawdziwym zagłębiem surowcowym.

Nie każdy wie, iż najwięcej górników zamieszkuje właśnie Żarnów i jego najbliższą okolicę. W niejednym tutejszym domu, znajdował się galowy, górniczy mundur z czapką zdobioną pióropuszem. Przed laty – w dniu górniczego święta, 4 grudnia – górnicy dumnie w nim paradowali i uczestniczyli w rozmaitych imprezach środowiskowych. Dziś to święto w Polsce ma inny, bardziej ekonomiczny wymiar i przeważnie wiąże się z otrzymaniem dodatkowych pieniędzy, zwanych potocznie „trzynastą” pensją, choć w rzeczywistości „odprawą barbórkową”, a także z obecnością w uświęconej tradycją pokoleń górniczych – męskiej „karczmie piwnej”. Choć bywa, iż górnicy otrzymują medale i odznaczenia resortowe. Tak kiedyś bywało prawie każdego roku... W minionym roku, żarnowscy górnicy również obchodzili tradycyjną „Barbórkę” – swoje branżowe święto. W ich intencji odbyła się uroczysta Msza Święta w kościele św. Mikołaja w Żarnowie. Uroczystości kontynuowano w jednym z lokali gastronomicznych w Żarnowie. Podsumowano roczną pracę kopalń i przedstawiono górniczej społeczności szereg planów na przyszłość. Kto wie, być może region wzbogaci się o nowe kopalnie i nowe miejsca pracy? Oby tak się stało!

Tutejsze tradycje górnicze są bardzo stare. Daty powstania licznych kamieniołomów piaskowca oraz kopalń surowców ilastych, giną w mrokach dziejów. Przed laty słabo rozwinięta sieć komunikacyjna oraz trudne warunki transportu sprawiały, że bogactwa te wykorzystywane były jedynie na lokalne potrzeby. Choć trzeba przyznać, że złoża surowców są tu różnorodne i mają nawet ogólnokrajowe znaczenie. Złoża glin, służących do produkcji płytek ceramicznych, wydobywa się obecnie z podziemnej kopalni „Żarnów” w Paszkowicach, sięgającej 70 metrów głębokości. Kopalnia jest własnością firmy „Opoczno S.A.”, dzierżawioną obecnie przez spółkę „Glinkop”. W systemie dwuzmianowym pracuje w niej prawie 100 osób. Stosowane są tu tradycyjne metody urabiania surowca za pomocą materiałów wybuchowych. Odstawianie urobku odbywa się za pomocą taśmociągów. Ciekawostką stanowi fakt, iż długość eksploatowanych dawniej i obecnie chodników, znacznie przekracza 10 km.

Istnienie w okolicach Żarnowa podziemnej kopalni jest ewenementem na skalę ogólnopolską, z uwagi na lokalizację i eksploatowany surowiec. Większość z nas, górnictwo szybowe kojarzy się z Górnym Śląskiem (a nie z centralną częścią kraju) i wydobywaniem węgla kamiennego. Kopalnia „Żarnów” ma własną oczyszczalnię tzw. wód zrzutowych wraz z osadnikiem, co sprawia, iż jej funkcjonowanie w ogóle nie zanieczyszcza wód gruntowych. Bardzo zainteresowała się tym przed laty ekipa TV Łódź, przygotowująca film z cyklu „Panorama powiatów”, który był emitowany na antenie. Z uwagi na trudne warunki wydobywania gliny, której podziemne złoża zalegają pod pewnym kątem w stosunku do powierzchni ziemi, geolodzy od wielu lat w rejonie Żarnowa poszukiwali nowych pokładów surowców, których wydobywanie gwarantowałyby rentowną eksploatację. Przed laty bardzo pozytywne wyniki dały wiercenia przeprowadzone w okolicach wsi Chełsty. Złoża o miąższości dochodzącej do 15 m zalegają tam stosunkowo płytko. Sprawilo to, iż natychmiast rozpoczęto wydobywanie. Tym samym, w najbliższych okolicach Żarnowa, tuż obok kopalni podziemnej, rozpoczęła działalność kopalnia odkrywkowa. Bogate złoża glin ceramicznych w Chełstach wystarczą ponoć na ponad 100 lat. Rozciągają się one pod warstwą nadkładową, sięgającą od 3 do 12 metrów i mają od 12 do 22 metrów miąższości. Spośród żarnowskich glin, charakteryzujących się barwami: białą, szarą, żółtą lub czerwoną, w Chełstach występuje tzw. „głina czerwono wypalająca się”. Według specjalistów, stanowi ona najwartościowszy surowiec do produkcji płytek ceramicznych. Na obszarze kilkudziesięciu hektarów, stworzono nowoczesną kopalnię odkrywkową „Chełsty”. Oddziały podziemny i odkrywkowy żarnowskiej kopalni, sprawiają iż okoliczni producenci płytek ceramicznych – mogą cieszyć się ze nieustannych dostaw gliny. Ponad 100 tysięcy ton rocznie tego cennego surowca wykorzystuje się bowiem do produkcji płytek, z czego większość trafia na potrzeby „Opoczno S.A.”. O tym, jak bardzo jest ów surowiec wartościowy, niech świadczą dziesiątki wyróżnień przyznawanych firmie na krajowych i zagranicznych targach.

Zasoby bogactw naturalnych (w tym wydobywanego od tysiąca lat piaskowca) miałyby niebagatelne znaczenie dla rozwoju żarnowskiej ziemi. Wszystko jednak zależy od zaradności ludzi. Wiele osób mających prywatne kopalnie i kamieniołomy postanowiło wziąć „sprawy w swoje ręce” i zainwestować posiadany kapitał, np. w produkcję okładzin, bardzo modnych obecnie płytek elewacyjnych, czy choćby elementów kominków czy drobnych detali architektonicznych. Niestety, trudna sytuacja finansowa większości zamieszkujących tę ziemię ludzi, sprawia, iż ewentualna realizacja na wielką skalę wymienionych przedsięwzięć, pozostaje tylko w sferze marzeń...

Z okazji Święta Górników – wszystkim, wykonującym ten ciężki zawód, składamy życzenia wszelkiej pomyślności, nieustannej opieki patronki górników – św. Barbary i satysfakcji z wykonywanej, bardzo ciężkiej pracy.

15 LAT SAMORZĄDU GMINY

ŻARNÓW

Uchwalenie 8 marca 1990 roku ustawy o samorządzie terytorialnym, przywróciło po czterdziestoletniej przerwie funkcjonowanie samorządu w Polsce. W 2005 roku obchodzono 15 rocznicę działania samorządu terytorialnego w naszym kraju. W gminie Żarnów ta rocznica pozostała bez echa, dlatego też – na prośbę naszych czytelników – na łamach „NICOLAUSA” prezentujemy najistotniejsze fakty, dotyczące struktury żarnowskiego samorządu. Członkiem wspólnoty samorządowej jest każdy mieszkaniec, który zamieszkuje w danej jednostce samorządowej. Zatem samorząd to przede wszystkim ludzie. Bardzo ważną zdobyczą samorządu terytorialnego jest pozyskanie dla państwa kilkudziesięciu tysięcy ambitnych, przedsiębiorczych i inteligentnych ludzi, którzy zdecydowali się działać i pracować w samorządach. Wcześniej – w czasach komunistycznych – ludzie ci nie mieli takiej możliwości lub mieli ją bardzo ograniczoną. Samorząd terytorialny pełni również funkcje uświadamiania ludzi, że los obywateli w państwie demokratycznym i zdecentralizowanym, leży w znacznej mierze w rękach tychże obywateli.

W latach 1990 – 94 funkcje radnych w gminie Żarnów, pełnili demokratycznie wybrani (w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych) przedstawiciele wszystkich środowisk. Oto ówczesny skład Rady Gminy w Żarnowie:

1. Agatowski Stefan	<i>Sielec</i>	11. Karasiński Stanisław	<i>Wierzchowisko</i>
2. Augustyniak Stanisław	<i>Chełsty</i>	12. Kozak Witold	<i>Żarnów</i>
3. Baran Wojciech	<i>Miedzna Murowana</i>	13. Kubiszewski Marek	<i>Żarnów</i>
4. Biegała Andrzej	<i>Trojanowice</i>	14. Macierzyński Wiktor	<i>Żarnów</i>
5. Borończyk Stanisław	<i>Pilichowice</i>	15. Rokita Jan	<i>Soczówki</i>
6. Brzeski Waldemar	<i>Paszkowice</i>	16. Sobala Alicja	<i>Ruszenice</i>
7. Cisowski Sylwester	<i>Straszowa Wola</i>	17. Sołtys Jan	<i>Topolice</i>
8. Czyżykowski Leszek	<i>Niemojowice Nowiny</i>	18. Świąder Ludwik	<i>Myślibórz</i>
9. Jęcek Zenon	<i>Skórkowice</i>	19. Wychowalek Ignacy	<i>Zdyszewice</i>
10. Jędrzejczyk Piotr	<i>Budków</i>	20. Wychowalek Stanisław	<i>Klew Kolonia</i>

Funkcję **PRZEWODNICZĄCEGO RADY GMINY** w Żarnowie sprawował **WITOLD KOZAK**, zastępcy przewodniczącego – **STANISŁAW AUGUSTYNIAK**, natomiast delegatem na Sejmik Samorządowy województwa piotrkowskiego został wybrany **STEFAN AGATOWSKI**. Zarząd Gminy składał się z następujących osób: **MACIERZYŃSKI WIKTOR – WÓJT GMINY ŻARNÓW, BARAN WOJCIECH, JĘCEK ZENON, ŚWIĄDER LUDWIK i WYCHOWALEK IGNACY**. Okresowo w pracach Zarządu uczestniczył również Agatowski Stefan.

W kadencji 1994 – 98 dwunastu spośród dwudziestu radnych uzyskało ponownie mandaty i nadal pełniło szaczone funkcje reprezentantów poszczególnych środowisk. Skład Rady Gminy (II kadencji) w Żarnowie, wyglądał zatem następująco:

1. Agatowski Stefan	<i>Sielec</i>	11. Łubowski Marek	<i>Ławki</i>
2. Baran Wojciech	<i>Miedzna Murowana</i>	12. Macierzyński Wiktor	<i>Żarnów</i>
3. Biegała Andrzej	<i>Trojanowice</i>	13. Rokita Jan	<i>Soczówki</i>
4. Cisowski Sylwester	<i>Straszowa Wola</i>	14. Ruszkiewicz Grzegorz	<i>Dorobna Wieś (Żarnów)</i>
5. Gierczyna Bolesław	<i>Paszkowice</i>	15. Szewczyk Ewa	<i>Pilichowice</i>
6. Gilewska Gabriela	<i>Klew Kolonia</i>	16. Ślązak Zenon	<i>Chełsty</i>
7. Jęcek Zenon	<i>Skórkowice</i>	17. Świąder Ludwik	<i>Myślibórz</i>
8. Kozak Witold	<i>Żarnów</i>	18. Wiaderna Anna	<i>Wierzchowisko</i>
9. Kubiszewski Marek	<i>Żarnów</i>	19. Wilk Jan	<i>Topolice</i>
10. Kurkiewicz Mirosław	<i>Niemojowice Górki</i>	20. Wychowalek Ignacy	<i>Zdyszewice</i>

FUNKCJĘ PRZEWODNICZĄCEGO ponownie objął **WITOLD KOZAK**. Zastępcą przewodniczącego został **MAREK KUBISZEWSKI**, natomiast delegatem na Sejmik Samorządowy województwa piotrkowskiego mianowano ponownie **STEFANA AGATOWSKIEGO**. A oto skład Zarządu Gminy, funkcjonującego w latach 1994–98: **MACIERZYŃSKI WIKTOR – WÓJT GMINY ŻARNÓW, KURKIEWICZ MIROSŁAW, ŁUBOWSKI MAREK, ROKITA JAN i WYCHOWALEK IGNACY**.

W wyborach samorządowych 1998 roku o 20 mandatów w Radzie Gminy rywalizowało 47 osób (podczas każdej kampanii wyborczej ta liczba zwiększa się). Po raz pierwszy przeprowadzono również wybory do Rady Powiatu w Opocznie (gdzie o 3 mandaty rywalizowało 17 kandydatów) i do Łódzkiego Sejmiku Wojewódzkiego. W wyniku wyborów do gminnego samorządu weszło aż 14 nowych radnych, nie zasiadających dotychczas w samorządowych ławach w okresie minionej kadencji. Skład Rady Gminy III kadencji wyglądał zatem następująco:

1. Baran Wojciech	<i>Miedzna Murowana</i>	11. Kubiszewski Marek	<i>Żarnów</i>
2. Błażejowski Sławomir	<i>Dłużniewice</i>	12. Leśniewski Andrzej	<i>Myślibórz</i>
3. Ciszewski Przemysław	<i>Klew</i>	13. Łubowski Marek	<i>Ławki</i>
4. Czyżykowski Leszek	<i>Niemojowice</i>	14. Macierzyński Wiktor	<i>Żarnów</i>
5. Dycha Bogusława	<i>Wierzchowisko</i>	15. Marcinkiewicz Beata	<i>Zdyszewice</i>
6. Gawryś Krzysztof	<i>Sielec</i>	16. Nowacki Marek	<i>Skórkowice</i>
7. Gierczak Mirosław	<i>Malków</i>	17. Smak Krzysztof	<i>Trojanowice</i>
8. Gierczyna Bolesław	<i>Paszkowice</i>	18. Świąder Andrzej	<i>Chełsty</i>
9. Jaroń Robert	<i>Skórkowice</i>	19. Świątek Jacek	<i>Topolice</i>
10. Kozak Witold	<i>Żarnów</i>	20. Wojdała Barbara	<i>Straszowa Wola</i>

PRZEWODNICZĄCYM RADY GMINY w Żarnowie został **KRZYSZTOF SMAK**, natomiast zastępcą przewodniczącego – **BOGUSŁAWA DYCHA**. Stanowisko **WÓJTA ŻARNOWSKIEJ GMINY** objął ponownie **WIKTOR MACIERZYŃSKI**, a nowoutworzoną funkcję **ZASTĘPCY WÓJTA – BOGDAN KUBISZEWSKI**. W skład Zarządu Gminy weszli ponadto **WOJCIECH BARAN, MIROSŁAW GIERCZAK i BEATA MARCINKIEWICZ**. W strukturach samorządu funkcjonowały: Komisja Rewizyjna (przewodniczący Przemysław Ciszewski), Komisja Samorządu i Spraw Społecznych (przewodniczący Marek Kubiszewski) i Komisją Rozwoju Gospodarczego i Budżetu (przewodniczący Marek Łubowski).

W latach 1998–2002 gmina Żarnów miała swoich reprezentantów w 35-osobowej **Radzie Powiatu Opoczyńskiego** I kadencji. Aby tam się znaleźć, kandydaci musieli startować z list partii politycznych, bloków wyborczych lub stowarzyszeń, mających ogólnopowiatowy charakter. Tak, jak podczas obecnych wyborów do Sejmu, już wówczas obowiązywał 5% próg wyborczy dla listy zarejestrowanej w całym powiecie. W wyniku wyborów mandaty radnych otrzymali **MARIA MORAWSKA** (Sojusz Lewicy Demokratycznej), **ANDRZEJ KOTLIŃSKI** (Sojusz Lewicy Demokratycznej) i **KRZYSZTOF NAWROCKI** (Akcja Wyborcza Solidarność), który wszedł w skład Zarządu Powiatu w Opocznie.

Przed wyborami samorządowymi przeprowadzonymi **w 2002 roku** dokonano zmniejszenia liczby radnych, zasiadających w samorządowych ławach wszystkich szczebli. W myśl znowelizowanych ustaw samorządowych w gminie Żarnów władzę ustawodawczą miało sprawować 15 radnych, choć o tę prestiżową funkcję ubiegało się kilkadziesiąt osób. W wyniku wyborów w skład Rady Gminy w Żarnowie (IV kadencji) weszli:

1. Agatowski Stefan	<i>Stelec</i>	9. Kozak Witold	<i>Żarnów</i>
2. Augustyniak Stanisław	<i>Chełsty</i>	10. Łubowski Marek	<i>Ławki</i>
3. Baran Wojciech	<i>Miedzna Murowana</i>	11. Pacyniak Piotr	<i>Pilichowice</i>
4. Brzeski Robert	<i>Zdyszewice</i>	12. Piątkiewicz Andrzej	<i>Żarnów</i>
5. Czyżykowski Leszek	<i>Niemojowice</i>	13. Przybyła Krystyna	<i>Straszowa Wola</i>
6. Dziubek Maciej	<i>Budków</i>	14. Spasiński Krzysztof	<i>Żarnów</i>
7. Gierczak Mirosław	<i>Malków</i>	15. Świątek Jacek	<i>Topolice</i>
8. Gilewska Gabriela	<i>Klew</i>		

W obecnej kadencji 2002–2006 często dokonywano rosząd na stanowisku **PRZEWODNICZĄCEGO RADY GMINY** w Żarnowie. Początkowo tę funkcję pełnili **WITOLD KOZAK** i **STANISŁAW AUGUSTYNIAK**, a obecnie to zaszczytne stanowisko piastuje **WOJCIECH BARAN**. Funkcję zastępcy przewodniczącego w początkowym okresie pełnił **MAREK ŁUBOWSKI**, a teraz jest nim **ANDRZEJ PIĄTKIEWICZ**. W strukturach gminnego samorządu funkcjonują: Komisja Rewizyjna (przewodniczący Jacek Świątek), Komisja Spraw Społecznych, Oświaty, Kultury i Zdrowia (przewodniczący Robert Brzeski) i Komisja Budżetu, Rozwoju Gospodarczego i Rolnictwa (przewodniczący Stefan Agatowski).

W 2002 roku odbyły się bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Zlikwidowano zarządy gmin. W gminie Żarnów stanowisko **WÓJTA** objęła **MARIA MORAWSKA**, a jej zastępcą został ponownie **BOGDAN KUBISZEWSKI**. Funkcję **SKARBNIKA GMINY** nieprzerwanie od lat piastuje **MARIANNA ŁYCZEK**, a stanowisko **SEKRETARZA GMINY** przez ponad trzy kadencje zajmowała **MARIANNA WÓJCIK**. Po jej odejściu na emeryturę ta administracyjna funkcja pozostaje w gminie nieobsadzona.

Diametralne zmiany zaszły również w procedurach wyborczych do **Rady Powiatu Opoczyńskiego**. Radykalnie zmniejszono liczbę radnych (do 21 osób) oraz dokonano połączenia gmin w obwody wyborcze, co znacznie utrudniło startującym w wyborach zdobycie mandatu radnego. Gmina Żarnów wraz z gminami Białaczów, Mniszków, Paradyż i Sławno stanowi obwód wyborczy nr 3. O osiem mandatów radnych w okręgu ubiegało się ponad 80 osób, w tym prawie 20 z gminy Żarnów. W wyniku wyborów w skład Rady Powiatu Opoczyńskiego II kadencji weszli **MARIA MORAWSKA** (Sojusz Lewicy Demokratycznej) i **KRZYSZTOF NAWROCKI** (Opoczyńska Wspólnota Samorządowa). Maria Morawska obejmując stanowisko wójta gminy, automatycznie zrezygnowała z mandatu radnej w powiecie.

Samorząd gminny w realizacji swoich statutowych zadań wspierają sołtysi, których w gminie Żarnów jest aż trzydziestu. W chwili obecnej tę funkcję piastują następujące osoby:

Lp.	Nazwa miejscowości	Imię i nazwisko sołtysa
1.	AFRYKA	Anna Jęcek
2.	ANTONIÓW	Zdzisław Stępień
3.	BRONÓW	Stanisław Słodkowski
4.	BUDKÓW	Elżbieta Cuper
5.	CHEŁSTY	Zenon Ślązak
6.	DĄBIE	Jan Śmigielski
7.	DŁUŻNIEWICE	Zygmunt Pacyniak
8.	GRĘBENICE	Szymon Strychalski
9.	JASION	Jan Staśkiewicz
10.	KLEW KOLONIA	Stanisław Wychowałek
11.	KLEW	Lucjan Ziętal
12.	MALENIE – ADAMÓW	Zenon Wiaderny
13.	MALKÓW	Tadeusz Błaszczyk
14.	MARCINKÓW	Anna Bartyzel
15.	MIEDZNA MUROWANA	Agnieszka Szajder
16.	MYŚLIBÓRZ	Alicja Leśniewska
17.	NADOLE	Dariusz Natkański
18.	NIEMOJOWICE	Czesława Szczegielniak
19.	PASZKOWICE	Bolesław Gierczyna
20.	PILICHOWICE	Józef Górski
21.	RUSZENICE	Robert Tomasik
22.	SIELEC	Krzysztof Pecyna
23.	SKÓRKOWICE	Zdzisław Kaczmarek
24.	SOCZÓWKI	Ireneusz Wołczyński
25.	STRASZOWA WOLA	Krystyna Stańczyk
26.	TOPOLICE	Witold Twardowski
27.	TROJANOWICE	Zdzisława Biegała
28.	WIERZCHOWISKO	Teresa Słowińska
29.	ZDYSZEWICE	Jacek Kwaśniewski
30.	ŻARNÓW	Krystyna Piątkiewicz

GMINA. Jako jednostka podziału terytorialnego pojawiła się w czasie kolonizacji na prawie niemieckim (XII-XIII w.), na jej czele stał wówczas wójt lub sołtys. W okresie porzbirowym uprawnienia gmin znalazły. Po I wojnie światowej istniały gminy jednowioskowe (zabory austriacki i pruski) i wielowioskowe (zabór rosyjski), miasta tworzyły gminy miejskie, dopiero w 1933 roku organizacja gmin została ujednoliconą. W okresie PRL, po ustawie z 1950 roku wprowadzającej rady narodowe, gmina była najniższą jednostką podziału administracyjnego kraju, w której działały rady narodowe, będące organami władzy państwowej. Gminy zniesiono w 1954 roku, wprowadzając na ich miejsce gromady i osiedla. W 1973 roku reaktywowane je, jako najniższe jednostki podziału terytorialnego na terenach wiejskich oraz w niektórych małych miastach. Gmina wówczas przejęła wiele uprawnień władz powiatowych. Organem władzy państwowej w gminie jest samorząd, a pracami administracji kieruje wójt gminy.

POWIAT. W Polsce w drugiej połowie XIV w. jednostka administracyjna powstała w związku z organizacją sądów ziemskich. Podział na powiaty sądowe zastąpił wcześniejszy podział na kasztelanie i stał się podstawą nowego terytorialnego podziału państwa. Od 1565 roku – jednostka podziału administracyjnego także na Litwie. W Polsce rozbiorowej podział na powiaty utrzymano pod administracją rosyjską. W Polsce międzywojennej – jednostka terytorialna składająca się z gromad i gmin, wchodząca w skład województwa. W 1939 roku Polska dzieliła się na 266 jednostek administracyjnych o randze powiatu. W PRL do 1975 roku to była podstawowa jednostka podziału terytorialnego. W skład powiatów wchodziły: gromady, gminy i mniejsze miasta. Jednostkami o randze powiatu były większe miasta i dzielnice miast wojewódzkich. 1 czerwca 1975 roku zlikwidowano powiaty wprowadzając dwustopniowy system podziału terytorialnego (gmina – województwo). 24 lipca 1998 roku Sejm uchwalił ustawę o wprowadzeniu zasadniczego, trójstopniowego podziału terytorialnego państwa na: gminy, powiaty, województwa. Z dniem 1 stycznia 1999 roku powiat opoczyński stał się jednym z 23 powiatów województwa łódzkiego z siedzibą w Opocznie. Powiat opoczyński zaistniał na mapie Polski ponownie, chociaż w zmienionych granicach. Obecnie stanowią go gminy: Białaczów, Drzewica, Mniszków, Opoczno, Paradyż, Poświętne, Sławno i Żarnów. Większość z nich posiada równie długą i bogatą historię jak Opoczno – stolica powiatu.

Dzień Patrona Szkoły Juliana Bartoszewicza

9 grudnia 2005 roku w Szkole Podstawowej w Żarnowie odbyły się uroczystości poświęcone patronowi tej placówki – Julianowi Bartoszewiczowi. W 2005 roku była to już 28 rocznica nadania szkole imienia tego zasłużonego dla Polski i związanego z Żarnowem wielkiego historyka, pedagoga oraz wydawcy. Uroczystość była okazją do wręczenia najlepszemu absolwentowi szkoły nagrody im. Juliana Bartoszewicza za największe osiągnięcia w nauce, aktywną pracę na rzecz szkoły i środowiska, reprezentowanie szkoły oraz osiąganie wysokich wyników w konkursach. W bieżącym roku tę nagrodę – ufundowaną przez Radę Szkoły – z rąk dyrektora SP w Żarnowie Henryki Juszczyk, otrzymała Patrycja Matyjaśkiewicz, wielokrotna laureatka przeglądów i konkursów recytatorskich, muzycznych, krasomówczych i folklorystycznych o zasięgu wojewódzkim oraz ogólnopolskim. Uroczystości poświęconej Dniu Patrona Szkoły towarzyszyły występy zespołów artystycznych, działających w szkole. Na program złożyły się: montaż poetycki w wykonaniu uczniów klas szóstych pt. „*Nasz Patron – nasz wzór*”, przygotowany przez Monikę Pisiałek i Barbarę Gołąb, występ chóru dziecięcego działającego pod kierunkiem Grażyny Szafińskiej i Barbary Dukat oraz widowisko sceniczne „*Dzieci listy piszą*” w wykonaniu zespołu teatralnego, przygotowanego przez Grażynę Szafińską i Annę Stańczyk. Jednocześnie rozstrzygnięto konkurs wiedzy o patronie szkoły. Jego zwycięzcą został uczeń klasy IVc – Michał Stasiński. Tradycją szkoły jest coroczne przyznawanie przez społeczność uczniowską tytułu Honorowego Przyjaciela Szkoły. Takim prestiżowym tytułem uhonorowano w tym roku proboszcza parafii św. Mikołaja w Żarnowie, księdza kanonika Jana Kruka. Gratulujemy...

Szkoła Podstawowa w Klewie

Góra grosza

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Klewie już po raz szósty aktywnie uczestniczyli w akcji „Góra grosza”, polegającej na zbiorce monet groszowych o najmniejszych wartościach. W trzech ostatnich edycjach byli najlepsi w województwie łódzkim. W 2002 roku głośno było o nich w całym kraju, gdyż już wówczas nie mieli sobie równych w Polsce. Wtedy mała szkoła położona nieopodal Diablej Góry, zajęła zaszczytne I miejsce w kraju! Szkoła odniosła niekwestionowane zwycięstwo w klasyfikacji oceniającej ilość zebranych pieniędzy w przeliczeniu na jednego ucznia. Dzieci w ostatniej edycji akcji zebrały prawie 2 tys. zł w monetach, czyli 23 zł i 28 groszy na jednego ucznia. Inicjatorem akcji jest nauczyciel przyrody Bogusław Bartos. Powiedział on, że pomysł wzięcia udziału w zbiorce monet był konsekwencją wcześniejszych akcji niesienia pomocy powodzianom i różnych szkolnych oraz środowiskowych przedsięwzięć na rzecz chorych dzieci. Nie tylko szkolna młodzież, nauczyciele, rodzice, ale i sami mieszkańcy Klewa, okazali się niezwykle spontaniczni i ofiarni. Wzruszające były sytuacje, kiedy najmłodsi wrzucali pieniądze do skarbonki, chociaż w domach, z których się wywodzą, przydałaby się każda złotówka. Ofiarodawcom osobiście podziękował i pogratulował zarazem Andrzej Kalisz, dyrektor Ośrodka Rodzinnej Opieki Zastępczej w Towarzystwie „Nasz Dom” w Warszawie, który przybył do niewielkiego Klewa. Wręczył on także dyplom honorowy wraz z nagrodą pieniężną. Zwycięzcy otrzymali 3 tys. 274 zł. Kwota ta umożliwiła urządzenie dla dzieci placu zabaw ze zjeżdżalnią, huśtawkami i równoważnikami. Dzieci sobie na to w pełni zasłużyły. Dodać należy, iż za pieniądze zdobyte w poprzednich edycjach konkursu, zakupiono dla szkoły sprzęt komputerowy, komplety strojów sportowych dla uczniów i różne pomoce dydaktyczne. Sukces niewielkiej szkoły z Klewa jest spektakularny, zważywszy na fakt, iż w ostatniej edycji akcji „Góra grosza” w całej Polsce uczestniczyło ponad 3 miliony uczniów z 44 tysięcy szkół. Uzyskane w wyniku zbiórki pieniądze trafią do dzieci potrzebujących pomocy, m.in. na pomoc dla spalonego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego dla dziewcząt w Kwidzynie. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Klewie mają w tym swój wielki udział. Gratulujemy...

Julian Bartoszewicz

Patron żarnowskiej szkoły – Julian Bartoszewicz urodził się 17 stycznia 1821 roku w Białej Radziwiłłowskiej na Podlasiu. Uczęszczał do szkół w Białej Radziwiłłowskiej, Łukowie i Warszawie. W latach 1838-42 studiował literaturę powszechną na wydziale historyczno-filologicznym Uniwersytetu Petersburskiego. Po powrocie do Warszawy, został nauczycielem łaciny w gimnazjum gubernialnym. W latach 1847-49 pracował w szkole powiatowej w Końskich. W 1848 roku ożenił się z Kazimierą Zapalowską z Żarnowa. W latach 1849-68 roku pełnił funkcję kustosa biblioteki Szkoły Głównej w Warszawie. Zmarł w Warszawie w 1870 roku. Julian Bartoszewicz z zamiłowania był historykiem. Pasjonował się zwłaszcza XVIII-wieczną historią Polski. Badał dzieje zapomnianej wówczas i wzgardzonej, epoki saskiej. Prace swe drukował w „*Niezabudce*”, „*Przeglądzie Tygodniowym*”, „*Bibliotece Warszawskiej*” i „*Dzienniku Warszawskim*”. Był współautorem *Encyklopedii Powszechnej Orgelbranda*, m.in. zamieścił w niej artykuł dotyczący Żarnowa. Ponadto redagował „*Dziennik Warszawski*” i „*Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych*”. Propagował w nich wyszukiwanie i publikowanie źródeł rękopiśmiennych. Na jego apel wpłynęło do redakcji wiele cennych manuskryptów. W czasie pobytu w Końskich, korzystając z księgozbioru i archiwum Małachowskich oraz innych zbiorów w Opoczyńskim, sporządzał wyciągi z materiałów historycznych. Efektem tych poszukiwań był m.in. artykuł dotyczący Wielkiej Woli k. Paradyża. W czasie pobytu na Ziemi Opoczyńskiej, otrzymał też sporo materiałów po zmarłym proboszczu z Żarnowa. Był to zbiór kazań, kancjonałów i broszur z końca XVIII wieku. Zbiory biblioteczne (książki i rękopisy) Juliana Bartoszewicza po jego śmierci uporządkował Cezary Biernacki i określił ich stan na 2171 egzemplarzy. Julian Bartoszewicz był m.in. członkiem Towarzystwa Geograficznego w Petersburgu, Komisji Archeologicznej w Wilnie, Towarzystwa Naukowego w Krakowie, a także jednym z opiekunów naukowych Muzeum im. Świdzińskich w Sulgoszowie, pow. Opoczno. Do najważniejszych dzieł J. Bartoszewicza należą: „*Kościół warszawskie rzymsko-katolickie opisane pod względem historycznym*”, „*Bezkrólewie po Janie III*”, „*Szkice z czasów saskich*”, „*Znakomici mężowie polscy*”, „*Hetmani polscy*”, „*Arcybiskupi gnieźnieńscy i prymasi*” i wiele innych. Około 1860 roku przystąpił do kreślenia całokształtu dziejów polskich. Julian Bartoszewicz był ceniony przez siebie współczesnych jako „*niezmordowany badacz dziejów polskich, który położył zasługi stawiające go w pierwszym szeregu znanych historyków*”.

Stanisław Smolka stwierdził, że „*między historykami naszymi nie było, nie ma i nie będzie nikogo, kogo by można nazwać tak niewyczerpaną kopalnią wiadomości, jaką był Julian Bartoszewicz*”. Od 1977 roku, fundowana jest specjalna nagroda im. Juliana Bartoszewicza dla najlepszego absolwenta szkoły, za wybitne osiągnięcia w pracy społecznej i nauce. Po raz pierwszy otrzymała ją uczennica Janina Pieklielik. Tradycją szkoły stało się, iż wręczana jest ona uroczystie 10 grudnia każdego roku, w dniu Patrona Szkoły.

Przeegląd Klasowych Formacji Tanecznych

Hala sportowa przy Gimnazjum w Żarnowie tętni życiem... I to nie tylko sportowym. Młodzież gimnazjum często uczestniczy w licznych imprezach masowych, które integrują całą lokalną społeczność. Cieszą się one ogromnym zainteresowaniem, co też inspirowało nauczycieli do organizacji różnorodnych imprez. Jedną z nich stał się Przeegląd Klasowych Formacji Tanecznych, w których wzięli czynny udział (!) przedstawiciele wszystkich klas. Przeegląd jest organizowany przez nauczycielkę wychowania fizycznego Barbarę Kantor. W tym roku odbyła się już jego druga edycja. Obserwatorami byli wszyscy nauczyciele i goście spoza szkoły. Ta niekonwencjonalna uroczystość odbyła się 9 grudnia 2005 roku w hali sportowej w Żarnowie i trwała kilka godzin. Współzawodnictwo klas wzbudziło prawdziwy aplauz uczniowskiej gawiedzi, a o dyplomy i nagrody trwała bardzo wyrównana rywalizacja. Młodzież wszystkich klas od kilku tygodni nieustannie przygotowywała się do uroczystej prezentacji na forum szkoły. Efekt końcowy przerósł wszelkie oczekiwania.

„Maratończyk” dał pokaz swych umiejętności, czym wzbudził aplauz obserwatorów. Dodajmy, iż w minionym roku w Żarnowie równie okazale zaprezentowała się grupa taneczna „Brush” Ewy Staniszewskiej z Końskich. Wszyscy zgodnie stwierdzili, iż inicjatywa organizacji przeglądu tańca jest wyjątkowo udana i winna być kontynuowana w przyszłości. Na uwagę zasługuje nazewnictwo klasowych zespołów tanecznych... Mimo, iż namawiano dziewczęta do nazywania swych formacji tanecznych w języku polskim (np. Koniczniczki, Stokrotki itp.), to jednak one wszystkie wybrały inne, obco brzmiące nazwy. Wpływ anglosaskich wzorców na kulturę młodzieżową jest – jak widać – ogromny. W realizację przedsięwzięcia włączali się i inni. Każda klasa przygotowywała plakat reklamujący pokaz swych reprezentantek. Wykonanie plakatu i kulturalny doping kibiców, również miał wpływ na rywalizację i był oceniany przez jury, w skład którego wchodził nauczyciele różnych przedmiotów.

Finał był wspaniałym pokazem różnorodnych umiejętności grup dziewcząt, spośród których I miejsce i puchar zdobyła formacja „White Team” z klasy IIa w składzie: Anna Kowalska, Paulina Musiał, Agnieszka Giermach, Sylwia Pacyniak, Joanna Wolska, Agata Zelga i Ewa Ślżak. II miejsce przyznano zespołowi: „Girls Band” z klasy Ia (Sylwia Dukat, Lucyna Moskalczyk, Kamila Chrzanowska, Milena Trzeźwińska, Katarzyna Giermach, Sabina Laśkiewicz). III miejsca zdobył zespół: „Devil Angels” z klasy IIIa (Magdalena Moskalczyk, Monika Garbacz, Irmina Jurek, Sylwia Staniszewska, Agnieszka Jakubczyk, Malwina Dylewska, Izabela Szymańska i Iwona Radosz). Ponadto jury konkursu wyróżniło zespoły „Big Stars” z I b, „Five Sance” z I c, „Power Girl” z II b, „Lycos” z II c, „Hot Girls” z III b oraz „Ladybirds” z III c. Impreza była profesjonalnie prowadzona przez Justynę Sznajder i Michała Krzymińskiego. Aby uświetnić konkurs, organizatorka zaprosiła zespół „Maratończyk” z LO w Opocznie, którym opiekuje się Katarzyna Bronatek.

Od kilku lat działa w Żarnowie zespół taneczny „Just the One”, którego głównym zadaniem jest godne reprezentowanie Gimnazjum w Żarnowie na zewnątrz. Rekrutuje się on z najbardziej utalentowanych tanecznie dziewcząt gimnazjum, a jego opiekunką jest Barbara Kantor. Zespół ten ze swą rolą wywiązuje się znakomicie. Każdego roku m.in. uczestniczy w Powiatowym Konkursie Szkolnych Zespołów Tanecznych o puchar Starosty Opoczyńskiego, osiągając znaczące sukcesy. Zespół taneczny „Just the One” uświetniał swymi występami liczne uroczystości środowiskowe, organizowane w Żarnowie. Jego występ podczas tzw. „majówki abstejneckiej” organizowanej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarnowie oraz podczas wrześniowych Dni Żarnowa, kilkusetosobowa publiczność oceniła bardzo wysoko i nagrodziła rzeszystymi, owacyjnymi brawami. Młodym, utalentowanym artystkom z Żarnowa, wszyscy życzymy samych sukcesów i jak najmniej ciernistej drogi... do sławy.

Podsumowanie sezonu piłkarskiego LKS Żarnów w lidze okręgowej

Ze zmiennym szczęściem...

Znakomicie spisuje się w rozgrywkach piotrkowskiej ligi okręgowej drużyna LKS Żarnów. W rundzie jesiennej żarnowscy piłkarze grali bardzo ofiarnie i bez kompleksów, pokonując szereg renomowanych drużyn o wielkim piłkarskim potencjale. LKS Żarnów w ciągu kilku lat stał się zespołem, którego bać się mogą wszyscy. Po 14 kolejkach ligowych, drużyna zajmuje 7 miejsce w tabeli z dorobkiem 21 punktów i bilansem bramek 22 – 24. Oto komplet wyników:

14.08.2005	LKS Żarnów – ZKS „Włókniarz” Żelów	1:0 (U. Szczegielniak 51')
21.08.2005	LKS Mierzyn – LKS Żarnów	1:0
28.08.2005	LKS Żarnów – RKS „Lechia 1923” Tomaszów	2:0 (H. Wiktorowicz 48') (U. Szczegielniak 60')
03.09.2005	LKS „Omega” II Kleszczów – LKS Żarnów	2:1 (M. Augustyniak 45')
11.09.2005	LKS Żarnów – LKS „Warta – Carbo” Pławno	2:1 (A. Sołtys 43') (P. Ściubeł 88')
18.09.2005	LKS Żarnów – GUKS Gorzkowice	1:2 (M. Augustyniak 78')
25.09.2005	LKS Czarnocin – LZS Żarnów	0:1 (H. Wiktorowicz 90')
02.10.2005	LKS Żarnów – MG KS „Skalnik” Sulejów	2:4 (M. Augustyniak 33') (Ł. Sadowski 89')
08.10.2005	MKS „Pilica” Przedbórz – LKS Żarnów	4:0
16.10.2005	LKS Żarnów – LKS „Błysk” Aleksandrów	3:2 (A. Sołtys 20', 35') (R. Zieliński 60')
23.10.2005	TS „Szczurkiewicz” Wolbórz – LKS Żarnów	3:2 (T. Sieroń 20') (R. Moskalczyk 80')
WYNIK MECZU ZOSTAŁ ZWERYFIKOWANY NA 0:3 DLA LKS ŻARNÓW		
30.10.2005	LKS Żarnów – LKS Wola Krzysztoporska	1:2 (M. Szamburski 60')
06.11.2005	KS Mniszków – LKS Żarnów	2:3 (Ł. Sadowski 19') (M. Szamburski 28') (H. Wiktorowicz 81')
11.11.2005	ZKS „Włókniarz” Żelów – LKS Żarnów	4:2 (A. Sołtys 35') (M. Szamburski 40')

MECZ PRZEŁOŻONY Z RUNDY WIOSENNEJ

Tabela ligi okręgowej po zakończeniu rundy jesiennej:

	Klub	Me- cze	Pkt.	Zw.	Rem.	Por.	Bilans bramek
1.	Skalnik S.	14	34	10	4	0	40 – 6
2.	Pilica P.	14	33	10	3	1	34 – 5
3.	Gorzkowice	14	28	9	1	4	30 – 19
4.	Omega II	14	25	8	1	5	34 – 25
5.	LKS Wola K.	14	24	7	3	4	15 – 14
6.	Błysk A.	14	24	7	3	4	22 – 13
7.	LKS Żarnów	14	21	7	0	7	22 – 24
8.	Czarnocin	14	19	6	1	7	18 – 28
9.	KS Mniszków	14	19	6	1	7	15 – 21
10.	Lechia T.	14	19	6	1	7	22 – 25
11.	Włókniarz Z.	14	13	3	4	7	14 – 22
12.	LKS Mierzyn	14	11	3	2	9	13 – 21
13.	Szczurkiewicz W.	14	9	2	3	9	7 – 31
14.	Warta Pławno	14	1	0	1	13	11 – 43

SKŁAD DRUŻYNY – za www.lksarnow.pl (nieoficj.):

BRAMKARZE: Paweł Głuszek, Łukasz Augustyniak. **OBRONCY:** Grzegorz Bugała, Rafał Zieliński, Tomasz Sieroń, Michał Papiernik, Marcin Przybyła, Maciej Szamburski, Kamil Jończyk, Arkadiusz Ściubeł, Damian Bartyzel.

POMOCNICZY: Jacek Przybyła, Konrad Zwierzyński, Kamil Bucewka, Michał Augustyniak, Adam Bociek, Łukasz Sadowski, Maciej Jończyk, Mariusz Drózdź, Marcin Baranowski (*kierownik drużyny*). **NAPASTNICY:** Marcin Podlewski, Hubert Wiktorowicz, Marcin Jęcek, Marcin Sieroń, Artur Sołtys, Urban Szczegielniak, Paweł Ściubeł, Rafał Moskalczyk.

ŚMIERĆ TRENERA

Wielką, niepowetowaną stratę poniósł żarnowski sport. Dnia 29 października 2005 roku zmarł trener LKS Żarnów

KRZYSZTOF PODLEWSKI

Żył zaledwie 48 lat. Wiadomość o Jego śmierci pogrążyła wszystkich piłkarzy, działaczy, kibiców i mieszkańców powiatu opoczyńskiego w głębokim smutku i żalu. Był wyjątkową postacią, powszechnie lubianą przez wszystkich. Cechowała go wielka skromność, uczciwość, wrażliwość, stateczność, rozważa, opanowanie, ale i ogromne zaangażowanie. Był niekwestionowanym autorytetem dla piłkarzy, wzorem do naśladowania dla wszystkich. Żaden szkoleniowiec, pracujący z młodzieżą i dorosłymi nie posiadał tak ujmującej osobowości, a także wyjątkowych predyspozycji zawodowych oraz umiejętności szkoleniowych. Był powszechnie szanowany za swój obiektywizm, fachowość, bezstronność, umiejętność łagodzenia sporów. Wszelkie konflikty na boisku piłkarskim i poza nim łagodził w zarodku. Nikt przed nim nigdy nie zdołał osiągnąć tak spektakularnych sukcesów w szkoleniu zawodników. Odszedł naprawdę wielki człowiek, który mógł jeszcze bardzo wiele zdziałać dla sportu.

Pochodził i mieszkał w Białaczowie. Karierę zawodniczą związał z klubem LKS Białaczów, a po zakończeniu gry w piłkę nożną został szkoleniowcem grupy młodzieżowej w tym klubie. Prowadzona przez niego drużyna awansowała do ligi międzywojewódzkiej. Gdy zaproponowano mu pracę z seniorami klubu LKS Żarnowa, zgodził się bez wahania. Po roku intensywnej pracy, uzyskał z naszym zespołem awans do ligi okręgowej. Był również znanym sędzią piłkarskim w Okręgowym Związku Piłki Nożnej w Piotrkowie Trybunalskim, w przeszłości prowadził mecze IV ligi. Był prawdziwym pasjonatem piłki nożnej, starał się nikogo nie krzywdzić, ubolewał nad tym, co niedobrego dzieje się w polskiej piłce nożnej. Wszyscy łączymy się w smutku z rodziną zmarłego...

Święto Niepodległości

Święta Narodowe obchodzone są w Żarnowie bardzo uroczystie. Tak jest zawsze 3 maja i 11 listopada. W kościele odprawiana jest wówczas Msza święta w intencji Ojczyzny i poległych partyzantów. Uczestniczą w niej kombatanci oraz młodzież. Odbывается uroczysta, środowiskowa akademicka, tematycznie związana z majową lub listopadową rocznicą.

Każdego roku w obchodach licznie uczestniczą parafianie, którzy identyfikują się z narodowymi tradycjami i solidaryzują się z wartościami, które państwowe święta niosą. Ich obecność to hołd tym, co polegli za Ojczyznę. 11 listopada 2005 roku młodzież Gimnazjum w Żarnowie zaprezentowała w kościele montaż słowno – muzyczny pn. „Z pieśnią ku niepodległości”. Potem ze sztandarami przemarszerowano na cmentarz parafialny, gdzie oddano hołd poległym z 25 pułku piechoty AK...

Od pewnego czasu w Żarnowie znów działają drużyny ZHP. Obecność szarych i zielonych mundurów budzi u mieszkańców wielką radość i przypomina lata, kiedy istniał tutaj prężny hufiec ZHP, kierowany przez nieodżałowanych Wandę i Mariannę Wilków. W jednym z najbliższych numerów „NICOLAUSA” opiszemy dzieje harcerstwa w naszym regionie. Zapraszamy zatem do lektury...

Archeologiczna wystawa w Klewie

W listopadzie, w Szkole Podstawowej w Klewie odbyło się uroczyste otwarcie **wystawy narzędzi krzemianych**, pochodzących z osiedla neolitycznego, usytuowanego w okolicach Diablej Góry. Na wystawie podziwiać można wydobyte narzędzia, rozmieszczone w trzech gablotach. Jej organizatorami są **Małgorzata Ostalec i Przemysław Ciszewski**. U podnóża Diablej Góry, górującej nad rozległą terytorialnie i rozproszoną wsią Klew, odnalezione zostały szczątki tych narzędzi. Ich ilość i rozmieszczenie pozwoliły na postawienie hipotezy, że na tym miejscu w okresie neolitu zlokalizowane było osiedle. Było to prawdopodobnie teren o powierzchni ok. 0,5 km², w naturalny sposób ufortyfikowany. Od zachodu był osłonięty zboczem góry porośniętej dębowymi borami. Od południa, wschodu i północy otaczały go bagna z rozlewisk strumieni, wypływających u podnóża góry. Dziś o ówczesnych warunkach można wnioskować jedynie na podstawie ukształtowania terenu. Materiał, z którego wykonana jest większość narzędzi znajdujących się na wystawie, stanowi wysokogatunkowy brązowy krzemień. Jednak tego rodzaju krzemień w okolicy nie występuje.

Na okolicznych morenach krzemień występuje masowo, ale jest to materiał znacznie gorszego gatunku – w kolorze szarym. Prawdopodobnie mieszkańcy tego neolitycznego osiedla „importowali” ten cenny surowiec. Wszystkie eksponaty znajdujące się na wystawie są wykonane z niezwykłą precyzją, wymagającej olbrzymiej wprawy i doświadczenia. Niektóre fragmenty ostrzy są tak cienkie, że krzemień, z którego są wykonane – prześwituje, a na zaledwie milimetrów, blaszce krzemienia, wycięte jest ostrze o szerokości około 0,5 mm. Podobną precyzję wykonania półmilimetrowych ząbków, napotkać można na krzemianym grocie strzały na ptaki. Wszystko to świadczy o niewyobrażalnej umiejętności człowieka neolitu. W tym niewielkim społeczeństwie istnieli zatem wyspecjalizowani rzemieślnicy, trudniący się produkcją wyrobów krzemianych. Ciekawe, być może na odkrycie czekają jeszcze zapomniane szczyby kopalni krzemienia? Cały teren wymaga przeprowadzenia gruntownych badań archeologicznych. Być może dostarczyłyby one dużo ciekawych, a nawet zaskakujących informacji na temat osadnictwa prehistorycznego na południowych krańcach Ziemi Opoczyńskiej. Obok – hipotetyczny wizerunek neolitycznych ludzi, wykorzystujących krzemienne narzędzia w swym codziennym życiu...

Niniejszy nr kwartalnika
został wydany
dzięki pomocy finansowej
Starostwa Powiatowego
w Opocznie

Zarnów jest gminną miejscowością położoną w powiecie opoczyńskim, w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. W wiekach średnich był miastem dorównującym rangą znaczącym grodom Polski centralnej. Zarnów może się poszczycić wspaniałą historią i jej relikami. Nazwę swą prawdopodobnie zawdzięcza żarnom kamieniom żarnowym, wytwarzanym z okolicznego piaskowca, bądź jak inna hipoteza dowodzi wypalonemu obszarowi puszczańskiemu (związanemu z gospodarstwem żarnowym).

W okresie wczesnopiastowskim Zarnów był siedzibą kasztelanii, która wespół z ośrodkami w Sieradzu, Łęczycy, Spicymierzu, Rozprzy, Rudzie, Małogoszczu i Skrzynnie tworzyła prowincję łęczycką. W 1239 roku tak zwane kasztelanie zapillekie, w tym również i żarnowska, zostały włączone do Księstwa Sandomierskiego, a więc do Małopolski. Fascynująca historią ma ta miejscowość. Toczyli tu boje z Tatarami piastowski książęta, koncentrował tu swe wojska Władysław Jagiello zmierzający pod Grunwald, odbywały się tu zjazdy królów i książąt polskich, rezydowali tu też książęta i królewscy namiestnicy kasztelanii, którzy aż do ostatniego rozbioru Polski pełnili zaszczytne funkcje senatorów Rzeczypospolitej.

W źródłach historycznych Zarnów po raz pierwszy pojawia się 1065 roku w tzw. fałszyfikacji mogińskiej. W bieżącym roku mija 940 lat od pierwszej wzmianki o Żarnowie w źródłach pisanych. Była to wzmianka o prężnie rozwijającym się i wielce znaczącym grodzie w ówczesnym państwie Piastów. Na ten stan musiało zatem pracować kilka pokoleń żarnowian. Należy więc przypuszczać, iż Zarnów może poszczycić się tysiącletnim bądź większym rodowodem. Z dokumentu z roku 1065 dowiadujemy się o przekazaniu przez Bolesława Śmiałego półtrzeciej grzywny rocznego dochodu z miejscowego zamku benedyktynom w Mogilinie. Kolejna wzmianka z 1136 roku poświęca przynależność Żarnowa do dóbr arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. W 1191 roku arcybiskup Piotr przekazał kościół grodowy wraz z dochodami i dziesięcinami z obszaru kasztelanii kolegiacie NMP w Sandomierzu. W podziale uposażenia między członków kapituły kolegiackiej Żarnów przypadł kantonowi sandomierskiemu.

Prawa miejskie średnie Żarnów otrzymał ok. 1360 roku od Kazimierza Wielkiego, natomiast prawa magdeburskie nadał mu w 1415 roku król Władysław Jagiello. Niestety, 1 czerwca 1869 roku odebrano je z rozkazu cara Aleksandra II. Była to kara za udział mieszkańców w Powstaniu Styczniowym przeciwko Rosji. Od 1876 roku Żarnów staje się osadą pod zarządem wójta.

Znaczący gród lokalnej administracji państwowej, jakim w średniowieczu był Żarnów, rozwijał się nad wyraz dynamicznie. Czynniki sprzyjające były polityka protekcyjna władców, lokalizacja przy głównym szlaku handlowym łączącym Wielkopolskę z Rusią, jak również sąsiedztwo z Puszcą Świętokrzyską i Pilicą oraz obszarami rolniczymi. O znaczeniu grodu świadczyć może zjazd możnowładców (3-7 czerwca 1319r.) pod przewodnictwem prymasa Janisława, związany z koronacją na króla Polski Władysława Łokietka.

Już w średniowieczu zaznacza się wyraźny handlowy charakter osady. Po nadaniu Żarnowowi praw miejskich magdeburskich przez Jagiellę, kolejni królowie polscy nadają miastu przywileje organizowania znanych w Polsce jarmarków. Miasto przeżywa swoisty „boom gospodarczy”, bogaci się i rozwija, wiecie prym w handlu zbożem, czego udokumentowaniem jest przyjęcie korca żarnowskiego jako jednej z obowiązujących miar sypnych w ówczesnej Rzeczypospolitej. Synowie żarnowskich kupców podejmują naukę w Akademii Krakowskiej, jednej z najznamienitszych uczelni w ówczesnej Europie.

Jednak kres świetności grodu położył najazd szwedzki. 16 września 1655 roku pod Żarnowem doszło do jednej z największych bitew wojen polsko-szwedzkich w XVII wieku. Wojska koronne w liczbie dwunastu tysięcy stanęły w szranki z dziewięciotysięczną armią Karola X Gustawa, króla Szwecji. Bitwa zakończyła się druzgocącą klęską wojsk polskich. Poległo około 1000 żołnierzy, a znaczną część ocalałych wzięto do niewoli. Po bitwie Jan Kazimierz zaczął wycofywać się w kierunku Śląska.

Ostatecznie kryzys miasta pogłębiły wojna północna oraz epidemie nawiedzające Żarnów w XVIII i XIX wieku. Przebudzenie gospodarcze miasteczka nastąpiło pod koniec XIX wieku wraz z rozwojem Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, w skład którego wchodziły zakłady górnicze z okolic Żarnowa obszaru bogatego w surowce mineralne: rudy żelaza, piaskowce drobnoziarniste i surowce ilaste (gliny). Te ostatnie, wydobywane już w neolicie do produkcji naczyń glinianych, współcześnie są podstawowym komponentem płytek ceramicznych, z produkcji których słyną okolice Żarnowa. Opoczyńskie płytki ceramiczne są doskonałą wizytówką gospodarczą regionu.

Zarnów jest bardzo ważnym przystankiem na szlakach podróźniczych województwa łódzkiego. Bogactwo obiektów krajoznawczych, zabytkowe obiekty sakralne, interesująca architektura drewniana, lasy obfitujące w grzyby, bliskość rezerwatów przyrody „Jodły Sieleckie” i „Diabła Góra”, urokliwe dorzecze rzeki Czarnej oraz zalew na rzece Wąglianka w miejscowości Miedzna Murowana mogą sprawić, że wyprawa w malownicze zakątki pogranicza województw łódzkiego i świętokrzyskiego dostarczy wielu niezapomnianych wrażeń.

Kwartalnik
Parafii św. Mikołaja
w Żarnowie i Towarzystwa
Przyjaciół Żarnowa

Redakcja
Krzysztof Nawrocki

NICOLAUS

